

Sygn. akt III AUa 382/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 lipca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia	SA Elżbieta Czaja
Sędziowie:	SA Barbara Hejwowska SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.)
Protokolant: stażysta Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 29 lipca 2015 r. w Lublinie

sprawy A. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 16 lutego 2015 r. sygn. akt IV U 507/14

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

III AUa 382/15

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z 28 marca 2014 r. działając na podstawie art.184 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze odmówił A. O. prawa do emerytury wskazując, że ubezpieczony nie udowodnił, iż do dnia 1 stycznia 1999r. osiągnął 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Organ rentowy do pracy w warunkach szczególnych nie zaliczył żadnego okresu zatrudnienia.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu okręgowego w Siedlcach złożył A. O. wnosząc o jej zmianę i ustalenie mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu odwołania wskazał, że do pracy w warunkach szczególnych powinien mu zostać zaliczony cały okres zatrudnienia w (...) S.A. w W. Oddział (...) w W. w okresie od 11 stycznia 1980 r. do 31 grudnia 2000 r., gdzie

stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował na stanowisku monter gazociągów i instalacji gazowych. Natomiast zadania związane z pracą kierowcy wynikały z zakresu zadań i związane były bezpośrednio z pracą montera.

Sąd Okręgowy w Siedlcach wyrokiem z dnia 16 lutego 2015 roku zmienił zaskrzoną decyzję i ustalił A. O. prawo do emerytury od dnia 1 lutego 2014 roku. Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony A. O. ur. (...) w dniu (...) ukończył 60-ty rok życia. W dniu 27 lutego 2014 r. wystąpił z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury. Na podstawie przedłożonych do wniosku dokumentów organ rentowy ustalił, że na dzień 1 stycznia 1999r. ubezpieczony udowodnił staż ubezpieczeniowy w wymiarze 25 lat, 4 miesiące i 5 dni, z czego okresy składkowe wynoszą 25 lat, 3 miesiące i 17 dni, a okresy nieskładkowe 18 dni. Ponadto organ rentowy ustalił, że do dnia 1 stycznia 1999r. ubezpieczony nie udowodnił żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy wskazał, że do stażu pracy w warunkach szczególnych nie został zaliczony okres od 11.01.1980 r. do 31.12.2000 r. z uwagi na to, że ubezpieczony nie przedłożył świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze za ten okres. Z uwagi na brak wymaganego ustawą 15 –letniego stażu pracy w warunkach szczególnych decyzją z 28 marca 2014 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu przyznania emerytury.

Ubezpieczony A. O. dnia 11 stycznia 1980 r. zawarł umowę o pracę na czas nieokreślony z (...) Zakładami (...) w W.. Na podstawie niniejszej umowy został zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku monter gazociągów-kierowcy. Od dnia 1 sierpnia 1987 r. ubezpieczony został powołany na stanowisko brygadzysty monterów instalacji gazowych i gazociągów w Rozdzielni Gazu G..

Rozdzielnia Gazu G., gdzie pracował ubezpieczony zajmowała się eksploatacją gazociągów, włączaniem nowych odbiorców do czynnych gazociągów, wymianą gazomierzy. Do obowiązków ubezpieczonego jako montera gazociągów i instalacji gazowych należało: usuwanie awarii, wykonywanie prac planowych związanych z gazem tj. remonty, podłączenia nowego odbiorcy, likwidacja nieszczelności na sieci gazowej, wykonywanie nowego odcinka gazociągu, wymiana starego gazociągu na nowy,. W brygadzie było 4-5 monterów, którzy mieli prawa jazdy. Na miejsce zleconych prac brygada monterów jechała samochodem służbowym, którym kierował jeden z monterów. Ubezpieczony będąc monterem dowoził brygadę na miejsce prac czy awarii a następnie razem z brygadą pracował jako monter. Monterzy pracowali na obszarze 8 gmin powiatu (...) i obsługując ten teren wyjeżdżali do awarii i wykonywania prac planowych. Dojazd w najdalsze miejsce, gdzie były wykonywane prace mógł zajmować ok. 30 min. w jedną stronę. Jak ubezpieczony zrobił kurs na operatora sprzętów to jako monter był też odpowiedzialny za pracę sprzętów wykorzystywanych do prac przy zakładaniu nowych linii gazociągów, czy usuwaniu usterek np. przy kuciu asfaltu, nabijaniu ciśnienia. Wykorzystywanie tego sprzętu było związane z pracą montera. Ubezpieczony pracą montera gazociągów i sieci gazowych wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Okręgowy orzekł, że w oparciu o przepis art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wnioskodawca urodzony po dniu 31 grudnia 1948 roku mógłby uzyskać prawo do emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art.32 – czyli 60 roku życia, pod warunkiem osiągnięcia w dniu wejścia w życie ustawy 15 letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz okresu składkowy i nieskładkowego wynoszącego 25 lat. Poza sporem w niniejszej sprawie pozostaje, że wnioskodawca w dniu 15 lutego 2010 roku osiągnął wiek emerytalny i udowodnił wymagany 25 – letni okres zatrudnienia oraz fakt, że nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Okolicznością sporną jest natomiast czy wykonywał prace w warunkach szczególnych wymienione w wykazie A w wymiarze co najmniej 15 lat i czy staż ten osiągnął przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

W ocenie Sądu Okręgowego przeprowadzone postępowanie dowodowe dało podstawy do ustalenia, że ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od 11 stycznia 1980 r. do 31.12.1998 r. wykonywał pracę na stanowisku montera gazociągów i instalacji gazowych w (...) S.A. w W. Oddział (...) w W.. Praca ubezpieczonego polegała na usuwaniu awarii, usuwaniu nieszczelności w sieci gazowej, zakładaniu i wymianie gazomierzy, wykonywaniu tzw. wcinek w celu podłączenia nowego odbiorcy do istniejącej sieci, wykonaniu nowej nitki gazociągu, wymianie starych rur gazociagowych na nowe. Prace monterów były wykonywane na terenie całego powiatu (...) i w związku

z tym konieczny był dojazd monterów na miejsce wykonywania przez nich swoich prac. Zakład pracy nie zatrudniał pracowników wyłącznie na stanowisku kierowcy jedynie w celu zawiezienia brygady na miejsce prac, tylko członkowie brygady w tym ubezpieczony, posiadający prawo jazdy kierowali samochodem pogotowia, a następnie razem z brygadą pracowali jako monterzy. Zatem z uwagi na konieczność dojechania na miejsce prac kierowanie pojazdem samochodowym w celu dowiezienia brygady ma miejsce robót było

Praca wykonywana przez ubezpieczonego w charakterze montera instalacji gazowych i gazociągów w okresie od 11 stycznia 1980 r. do 31.12.1998 r. (17 lat, 11 miesięcy i 20 dni) stanowi pracę w warunkach szczególnych wymienioną w wykazie A dziale IV poz. 30 - wytwarzanie, oczyszczenie i przesyłanie gazu węglowego i zlewnego (przemysł gazowniczy) stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w zw. z wykazem A, Dziale V poz. 30 pkt 15 i 16 (monter instalacji gazowej, monter sieci gazowej) zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 r. w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach.

Sąd obdarzył wiarygodnością dowody przeprowadzone w niniejszej sprawie z zeznań świadków i zeznań ubezpieczonego w charakterze strony i uznając, że ubezpieczony na datę 1 stycznia 1999 r. udowodnił staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 17 lat, 11 miesięcy i 20 dni jako okres zatrudnienia w (...) S.A. w W. Oddział (...) w W. ustalił, że A. O. przysługuje prawo do emerytury od 1 lutego 2014 r. tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożono wniosek o emeryturę.

Od tego wyroku apelację wniósł organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał:

- naruszenie prawa materialnego tj. art.184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 4 ust.1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez błędną wykładnię tych przepisów i ustalenie prawa do emerytury osobie niespełniającej przesłanki 15 lat pracy w warunkach szczególnych;

- naruszenie prawa procesowego tj. art.233 § 1 kpc poprzez dokonanie oceny zgromadzonego materiału dowodowego z przekroczeniem granic swobodnej oceny dowodów. Wnosił o zmianę wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna a jej uwzględnienie skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku i oddaleniem odwołania.

Przypomnieć należy, że prawo do emerytury w wieku niższym od powszechnego z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarabkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r, I UK 393/10, Lex nr 950426). Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), które ma zastosowanie na podstawie art.184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2015 roku, poz.748) wynika, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W załączniku do rozporządzenia zawarty jest kompletny wykaz prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku

emerytalnego. A zatem, dla uznania konkretnego rodzaju lub stanowiska pracy za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach decydujące znaczenie ma to, czy jest to praca wymieniona w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 4 ze zm.) i w wykazie A stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia.

Sąd I instancji wadliwie i w oderwaniu do treści wykazu A uznał, że wnioskodawca wykonywał pracę monter gazociągów wymienioną w wykazie A dział IV poz. 30 rozporządzenia jako „wytwarzanie, oczyszczenie i przesyłanie gazu węglowego i zlewnego (przemysł gazowniczy)” - należy przypomnieć Sądowi, że pozycja 30 tego Działu (przyporządkowanego do branży Chemia) to „wytwarzanie i oczyszczanie gazu syntezowego oraz produkcja amoniaku, i metanolu”, natomiast w żadnym punkcie załącznika do rozporządzenia nie jest wymieniony ten rodzaj pracy, na który powołał się Sąd. Zakład zatrudniający wnioskodawcę w spornym okresie (...) S.A. w W. Oddział (...) w W. Rozdzielnia Gazu w G.. Wystawione przez pracodawcę świadectwo pracy w szczególnych warunkach stwierdza, że wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał wykazie A dziale IV poz. 30 - wytwarzanie, oczyszczenie i przesyłanie gazu węglowego i zlewnego (przemysł gazowniczy) stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w zw. z wykazem A, Dziale V poz. 30 pkt 15 i 16 (monter instalacji gazowej, monter sieci gazowej) zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 r. w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach. Na marginesie należy zauważyć, że w Dziale I Górnictwo pod pozycją 3 jest wymieniona wprawdzie praca związana z gazem, ale dotyczy to wyłącznie wydobywania, obróbki i przeróbki surowców skalnych oraz wydobywania ropy naftowej i gazu, natomiast Dział II wymienia jako prace w warunkach szczególnych w energetyce - prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i cieplnych, a zatem nie mające żadnego związku z przesyłaniem gazu ziemnego, ani konserwacją sieci gazowej.

Ustalenia dokonane przez Sąd Okręgowy nie pozwalają na przyjęcie, że wnioskodawca wykonywał prace wymienione pod powołaną przez Sąd Okręgowy pozycją 30 w dziale IV załącznika, ponieważ jego praca nie miała żadnego związku z wytwarzaniem i oczyszczaniem gazu syntezowego ani tym bardziej produkcją amoniaku i metanolu a tylko ten rodzaj pracy jest nią objęty. Jak wynika z dokonanych przez Sąd ustaleń - wnioskodawca jako monter zajmował się układaniem rurociągów w wykopach, ich izolowaniem, sprawdzaniem szczelności, zasypywaniem, a także usuwaniem awarii sieci, jak również podłączaniem domowych urządzeń gazowych do sieci.

Bez znaczenia jest to, że stanowisko montera gazociągów wymienione zostało w zarządzeniu nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z 12 sierpnia 1983 roku. Wymienienie tego stanowiska stanowiło bowiem nie uściślenie, lecz nieprawidłowe, a tym samym prawnie obojętne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy rozszerzenie katalogu czynności wymienionych w rozporządzeniu.

Da uznania konkretnego rodzaju lub stanowiska pracy za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze decydujące znaczenie ma to, czy jest to praca wymieniona w rozporządzeniu oraz w wykazach stanowiących załącznik do tego rozporządzenia, natomiast wykazy stanowisk ustalane przez właściwe podmioty w odniesieniu do podległych zakładów pracy mają jedynie charakter techniczno-porządkujący. Samo nawet wymienienie danego stanowiska czy rodzaju prac warunkujących przyznanie spornego prawa do emerytury nie może być interpretowane w sposób rozszerzający, tzn. w całkowitym oderwaniu od rodzaju zakładu z danej branży w którym praca była wykonywana.

Wykonywanie pracy na stanowisku określonym w zarządzeniu resortowym, której nie wymieniono w wykazach A, B, stanowiących załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43), nie uprawnia do uzyskania emerytury w obniżonym wieku emerytalnym por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2012 r. (I UK 103/110 LEX nr 1130388).

Wbrew stanowisku Sadu Okręgowego wnioskodawca nie udowodnił, że spełnia przesłanki z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153, poz. 1227) oraz § 2 ust 1 i § 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku wyżej cytowanego do ustalenia prawa do emerytury w obniżonym wieku. Wobec niewykazania 15 lat pracy w warunkach szczególnych, stwierdzić należy, że Sąd Okręgowy ustalając wnioskodawcy prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym naruszył przepisy prawa materialnego tj. art. 184 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku (tekst jedn. Dz. U. Nr 153 z 2015 roku, poz. 748) oraz § 2 i 4 ust 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43).

Z tych względów i na mocy art. 386 § 1 KPC Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.